

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

СУЧАСНІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЕКСПЕРТИЗИ В РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ

25 лютого 2015 року
Київ – 2015

УДК 343.98+343.13 (063)

ББК 67.52я431+67.4102я431

Т–38

Рекомендовано до друку вченою радою
навчально-наукового інституту права та психології НАВС.
Протокол № 7 від 3 березня 2015 р.

Організаційний комітет:

Горбачевський В. Я. – завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС, Заслужений юрист України, доктор юридичних наук, доцент;

Мацшин В. С. – професор кафедри кримінально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС, кандидат юридичних наук, ст. науковий співробітник;

Семенов В.В. – доцент кафедри кримінально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС, кандидат юридичних наук, доцент;

Прокопенко Г.І. – доцент кафедри кримінально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС.

Організатори круглого столу не несуть відповідальності за поданий матеріал. Тези доповідей подано в авторській редакції.

Т–38 Сучасні криміналістичні експертизи в розслідуванні злочинів [Текст]: матеріали кругл. столу: (Київ, 25 лютого 2015). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 143 с.

ББК 67.52я431+67.4102я431

© Національна академія внутрішніх справ

рідиною герметично закривають (щоб уникнути висихання) та зберігають у холодильнику. Вологу пляму можна промокнути шматочками марлі (4 на 4 см), сірником ватою, потім – висушити.

Кров виявлену на снігу, з якнайменшою його кількістю розміщують на складеній в декілька шарів марлі. Потім висушують при кімнатній температурі (на планшеті, шматку скла, тарілці). Якщо є сліди крові у воді (у тазях, відстійниках тощо), частину такої води необхідно висушити на марлі, а посуд звільнити від рідини, просушити та вилучити для дослідження.

Ґрунт з кров'ю вилучають у радіусі близько 10 см. Якщо ґрунт пухкий, збирають не тільки верхній його шар, але і на глибині 10-20 см. Під плямою Для консольних досліджень відбирають зразки чистого ґрунту. Ґрунт (чистий і з кров'ю) насипають тонким шаром на чисту тарілку, очищають від комах, дощових хробаків та висушують при температурі не вище +37⁰С. Потім його переносять у паперовий пакет чи у чисту банку, яку ретельно огортають пергаментним папером.

Проводиться також робота з волоссям. Його виявляють у руках трупа, на одязі, тілі, на різних предметах. Вилучають волосся за допомогою пінцета із захищеними кінцями або руками в гумових рукавичках. Порівняльні зразки волосся людини потрібно різати біля кореня (додатково – вичісувати, оскільки найціннішим буде волосся із цибулиною) на тімені, потилиці, лобовій частині, скронях, лобку, кінцівках, грудях, у пахвових западинах, з бороди та вусів. Кожен зразок пакується окремо.

В деяких випадках ДНК-тест може бути єдиним способом ідентифікувати людину.

ЗНАЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГЕНОТИПОСКОПІЇ ЯК ВИДУ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Ковалевська Є. В., аспірант кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

З 1985 року в світову криміналістику прийшов потужний метод ідентифікації особи – генотипоскопія в біологічній експертизі, заснований на аналізі дезоксирибонуклеїнової кислоти (ДНК). Цей метод дозволяє ідентифікувати особу за біологічними слідами людини і є одним з ефективних засобів під час доказування причетності підозрюваного до вчиненого злочину.

Освоєння і впровадження методів ДНК-аналізу в повсякденну діяльність правоохоронних органів відбувається при тих умовах коли у злочинного співтовариства зростає усвідомленість як і по яким слідам може бути виявлений злочинець, при появі все більш нових засобів і форм приховування злочинних діянь, при збільшенні рівня протизаконної діяльності.

Завдання слідчих органів становить впровадження в систему доказів все більш широким сучасних можливостей судових експертиз. Ефективне розслідування таких видів злочинів як вбивства, пограбування, зґвалтування часто не можливе без використання ДНК-аналізу. Сьогодні метод ДНК-аналізу дозволяє вирішити проблему ідентифікації конкретної особи навіть за мікрослідами, виявленими на місці події.

Вченими доведено, що в ДНК є індивідуальні ділянки, які служать немов особистим знаком людини, тобто вони неповторні, у різних людей вони різні. Індивідуальні ділянки ДНК можуть стати безпомилковим маркером, що дозволяє відрізнити одну людину від іншої: досить мати для цього краплю крові, сперми, невеликий шматочок шкіри чи голівку волосся.

Використання генотипоскопії не залишає безкарними небезпечні злочини проти життя і здоров'я людини і водночас не дозволяє звинуватити помилково вказаного підозрюваного. Сучасні досягнення судово-медичної молекулярно-генетичної експертизи дозволяють одержувати інформацію про визначену особу за допомогою найрізноманітніших слідів біологічного походження, особливо під час учинення тяжких неочевидних злочинів проти людини, які нерідко виявляються на місці події й

мають відношення до організму людини. За допомогою цього методу можна однозначно встановити джерело походження як крові, так й інших об'єктів біологічного походження, які мають відношення до організму людини, від конкретної особи.

Перевагами ДНК-аналізу під час розслідування злочинів є швидке і повне виключення з кола підозрюваних осіб, не причетних до вчинення злочину, в ідентифікації осіб, які вчинили злочин, із високим ступенем вірогідності, в надійності доказів під час розгляду кримінального провадження в суді.

Використання спеціальних знань у галузі молекулярної біології і генетики потрібні для встановлення належності біоматеріалу (крові, слини, сперми, волосся, органів, тканин та окремих частин тіла) конкретній особі або виключення такої належності; встановлення статевої належності біологічних слідів та об'єктів; діагностичного типування з метою наступної ідентифікації з об'єктами злочинів або нещасних випадків; настання вагітності після звалтування з метою встановлення, що вагітність настала від підозрюваного і що він є генетичним батьком дитини, або виключення цього; дітовбивств (в тому числі новонароджених), викраденні дітей, підміни їх у пологовому будинку для встановлення, чи є особи, що проходять у справі, батьками дитини; встановлення, чи є рештки або частини трупа рештками однієї людини і чиїми саме за дослідженням зразків близьких родичів; виявлення зв'язку між різними злочинами – встановлення, що сліди біоматеріалу, які виявлені на місцях різних злочинів, залишені однією і тією ж особою; порівняння генетичного профілю біологічного об'єкта з генетичними даними, які зберігаються в комп'ютерній базі даних, і за співпадіння – зорієнтувати слідство на пошук певної особи; встановлення родинності; ідентифікації решток жертв катастроф, коли близькі родичі живі.

Проблемою сьогодення в Україні в царині криміналістики для прогресивнішого і сучасного розвитку застосування молекулярно-генетичних досліджень для ідентифікації особи злочинця та доведення причетності особи до вчинення злочинів є

не створення Національної бази генетичних ознак; мала чисельність існуючих лабораторій в Україні; законодавчо не врегульоване генотипування певних категорій осіб для створення ДНК-обліку; повільне наповнення бази ДНК-профілями осіб, які підозрювались або обвинувачувались у вчиненні злочинів; не створення єдиного банку даних ДНК-аналізу.

Для цього варто подбати, насамперед, про нормативно-правову та матеріально-технічну бази.

ВИКОРИСТАННЯ ДНК-АНАЛІЗУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Лук'янчиков Є.Д., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри інформаційного права та права інтелектуальної власності Національного технічного університету України «КПІ»

Знання в галузі медицини з давніх часів використовують для розслідування тяжких злочинів проти особи. Ще наприкінці ХІХ століття Уільям Уїлкокс допоміг з'ясувати обставини вбивства, встановивши у виявлених залишках трупів наявність ядів, а Бернард Спілсбері здійснив ідентифікацію Кори Кріппен за допомогою найточнішого мікроскопічного дослідження шраму від операції, що зберігся на шматочку її шкіри [1, с. 128-129].

З того часу не припинялися пошуки ідентифікації особи за слідами її біологічного походження. В 1985-1987 р. р. англійський вчений А. Джеффріс із співавторами виявив одне із сімейств ГВ-ділянок – міні-сателітну ДНК, яка розташовувалася відразу в декількох локусах хромосом. Загальна структурна організація міні-сателітної ДНК виявилась індивідуальною для кожної людини, що було сприйнято судовою медициною для ідентифікації особи за її слідами, в яких міститься біологічна речовина.

Людина, як об'єкт матеріального світу характеризується багатьма ознаками, за якими можна проводити ідентифікацію: сліди рук, ніг, зубів та інших частин тіла є носіями різної

ЗМІСТ

Горбачевський В. Я. Вступне слово	3
1. ЕКСПЕРТИЗА ЗВУКО- ТА ВІДЕОЗАПИСУ.	
Бойко Ю. Р. Роль фоноскопичної експертизи при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності	5
Горбач-Кудря І. А. Експертиза звуко- та відеозапису: поняття, завдання та методи дослідження	8
Мазниченко Ю.О. Методологічні аспекти автоматизованого дослідження матеріалів та засобів цифрового звукозапису	9
Мойсєєва І. В. Особливості відібрання зразків для ідентифікації людини за голосом і мовленням	14
Радєцька В.Я. Криміналістична фоноскопія: етапи та методи дослідження	17
Сагач І. М. Фоноскопична експертиза: підстави призначення та завдання	20
2. МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА.	
Василець А. В. Криміналістично-процесуальне питання доказів у сфері використання ДНК-експертизи в Україні	25
Заграй Т.С. Використання даних ДНК-аналізу у правоохоронній діяльності	28
Закурська А. Е. Використання біологічних зразків мертвої людини у молекулярно-генетичних дослідженнях	31
Ковалевська Є В. Значення використання генетоскопії як виду спеціальних знань під час розслідування злочинів	35
Лук'янчиков Є. Д. Використання ДНК-аналізу у кримінальному провадженні	38
Марковіна А.О. Типові недоліки, що мають місце при вилученні біологічних слідів та призначенні експертиз, а також можливі шляхи їх усунення	42
Петричук С. В. Особливості призначення та проведення молекулярно-генетичної експертизи	45
Турובה С. О. Проблеми використання методу ДНК-аналізу в розслідуванні злочинів	49
Шаршун Н.В. Проблеми використання даних ДНК-аналізу під час розслідування злочинів	51

Електронне наукове видання

**СУЧАСНІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ
ЕКСПЕРТИЗИ
В РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ**

Матеріали круглого столу
(25 лютого 2015 року)
Комп'ютерна верстка: Семенов В.В.